

Oglas!

se računajo po vrstah v petu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo v ulici **Molin piccolo št. 3, II. nadstr.** Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Carintia št. 12.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravništvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 novč.); izven Trsta pa po 8 st. **Telefon številka 870.**

Razpor mej socijalisti v Italiji.*

Tudi v Italiji obstoji že več časa zelo globoka načelna razlika v socijalnodemokratski stranki mej takozvanimi »reformisti«, katerim pripadajo Filippo Turati, Leonida Bisolati (bivši urednik lista *L'Avanti*), Ivanoe Bonomi itd. in »revolucionarji«, mej katerimi so Enrico Ferri, Saverio Merlino, Nicola Barbato, Arturo Labriola itd.

Obstane tega razpora, ki so ga hoteli s početka zatajiti, priznavajo sedaj očito in se je o istem napisala že cela literatura.

S kako zagriženostjo se pobijati obe frakciji, dokazuje na pr. knjižica Arturja Labriola: *«Ministero e Socialismo»*, v kateri očita revolucionarni socijalist reformistični stranki, in izlazi Turati, ne samo, da s svojo oportunistično politiko nič ne dosežejo in da so udušili revolucionarno navdušenje laškega proletarijata, temveč nazivlje Turati naravnost izdajico in zahteva, da se ga izključi iz stranke, kamor da ne spada več, ker obe stranki da ne moreta obstajati v stranki ena zraven druge.

Tudi Ferri očita v svoji knjižici »Il metodo rivoluzionario« reformistom in posebno Turati, da se preveč držijo zakonite poti v doseganju svojih ciljev. To pa da mora dovesti do oslavljenja proletarske moči in do poravnanja razlike mej socijalizmom in meščanskim radikalizmom.

Ker je pa ta razpor, oziroma polemika, ki se je razvila vsled njega, zelo škodoval socijalistični propagandi, skušali so voditelji priti do nekakega pomirjenja. In v resnici je na lanskem strankarskem shodu v Imoli, na katerem sta bili zastopani obe struji, prišlo do nekakega sporazumjenja in je velika večina celo odobrila postopanje Turatijevo in lista *«L'Avanti»*, ki je pod uredništvom Leonide Bisolati pisal v Turatijevem smislu.

No, sporazumjenje je bilo le prividno in je, po našem mnenju, sploh nemožna, ker obeh struj ne ločuje samo razlika v taktiki, temveč tudi v nekaterih načelnih vprašanjih. Prepričani smo, da se je zopet vnel. Bisolati je odstopil od uredništva strankarskega glasila *«L'Avanti»*, katerega se je polastil voditelj nasprotne struje, Enrico Ferri.

Izlazi Turati je bil zopet predmetom najhujšim napadom. Da se opraviči, sklicaj se na 2. dan tek. mes. velik shod v gledišču »Orfeo« v Milanu, na katerem se je zbralo kakih 3000 oseb.

* V prvem članku (št. 189) v 2. koloni, 9. vrsta, naj se čita: »ne pogaja z nobeno meščansko stranko« mesto: »..... nemško stranko.«

PODLISTEK.

Na svetlem obrežju.

Novela. Poljski pisatelj H. Sienkiewicz.

Poslovenil Podravskec.

IX.

Sredi teh mislij in sredi oblakov sivga prahu je došel končno v Monte Carlo in naročil vozniku, naj vstavi pred pariškim hotelom. Toda preden je vtegnil zapustiti koleselj, je zagledal na trati Romula in Rema s trsi v rokah, igrajoča se z žogo pod nadzorstvom »kozaka«, kakor je gospa Lageat imenovala čudno opravljenega strežaja.

Fanta, zagledavši ga, sta mu stekla nasproti.

»Dober dan, gospod!«

»Dober dan!«

»Dober dan! Ali je mama zgoraj?«

»Ne. Maman je odšla na rivjero z gospodom de Sinten.« — je ponovil Svirski.

»Dobro!«

Pod predsedništvom Bisolati je razvijal Turati v dolgem govoru svoje nazore. Stal je štiri vprašanja in sicer:

1. Ima-li socijalistična stranka ostati le stranka protestov in negacije? ali pa ima postati stranka, ki naj si pribori pozitivne vabe?

2. Ali naj osane socijalistična stranka nepomirljiv sovražnik drugih socijalnih razredov, in naj se izogiblje vsakemu dotikanju z njimi, naj li odbija vsako sporazumljenje, vsako zvezo, in naj li čaka le na dobroto, ki jih dajo vladajoči razredi le iz strahu?

ali pa naj stranka v vsakem slučaju, računa z drugimi razmerami, izbira način boja, naj li razlikuje mej nasprotniki, naj li se z njimi veže in naj li skuša posamičnim reformam dati značaj svoje volje in svojega mišljenja?

3. Ali naj socijalistična stranka računa le na rastoče nasprotstvo med socijalnimi razredi, na največ obup množice, ki ima dovesti do nasilstva?

ali pa naj podpira progresivno spreminjanje socijalnega reda, progresivno stvarjanje nove pravice, vzgojo administrativnih, tehničnih, političnih in moralnih kapacitet, ki bodo sposobne, da svoječasno prevzamejo in obdržijo upravo gospodarskih podjetij in socijalnih uradov?

4. Ali naj se priborenje moči — moči municipalne, vladne, in gospodarske v delavnicah in na polju — izvrši potem katastrofe, valed nepričakovane nastopa izsesnega in izstradanega proletarijata?

ali pa naj se moč pribori vsak dan, s sodelovanjem v občinskih zastopih in v parlamentu, z jedrenjem delavske moči v delavski pogodbi in z vsvarjanjem konstitucionalne monarhije — v pričakovanju socijalne republike — v delavnicah, na polju, v rudokopih?

Ta vprašanja, pravi Turati, so bila rešena že leta 1892, ko so se socijalisti ločili od anarhistov in utopistov (sanjačev), ko je znanstveni socijalizem zmagal nad anarhizmom. (Turati stavlja torej intransigentni socijaliste skoraj v isto vrsto z anarhisti.)

Socijalistični mislilci so dokazali, da je blaznost, ako se sprememba socijalnih razmer pričakuje od same agitacije in od enega silovitega nastopa: zatirani sloji morejo priti do moči le s počasnim in vztrajnim delom!

Socijalizem se dan na dan vlija v institucije in celo v mišljenje nasprotnikov samih.

Le po tej poti, brez nasilstva, brez krvi, brez strahot prejšnjih revolucij, more priti proletarijat do zmage!

Kooperacija (sodelovanje) tudi z nasprot-

Čez trenutek pa je dostavil:

»Resnica, pričakovala me je še le ob štirih!«

Nakrat se je jel smejati.

Drama se je izjalovila.... Toda tu je vendar Rivjera! Kakšen bedak sem vendar!

»Ali počakate na mater, gospod?« je vprašal Romulus.

»Ne. Čujta me, fanta! Povejta materi, da sem prišel se posloviti in da mi je žal, da je nisem našel, ker danes odidem.«

Po teh besedah naročil je vozniku poignati nazaj v Nio. Zvečer pa je dobil še eno brzojavko z eno samo besedico — »Podlež!«

Ko jo je prečital, postal je kaj židane volje, ker brzojavka ni bila več podpisana z »Morphine.«

X.

Dva tedna pozneje je bila slika, pred stavljajoča Sen in Smart dovršena. Svirski je začel izdelovati drugo, katero je hotel ime-

nimi razredi: to mora biti taktika vsega proletarijata. Samo, ako cvete industrija, ako setorej dobro godi drugim slojem, more napredovati tudi proletarijat, in le takrat je tudi možna borba za zboljšanje življenja!

Naposled je govoril Turati še o programu, razpravljal o železnišnem, davčnem vprašanju, o stroških za vojake in o trgovinskih traktatih.

Zaključil pa je z željo, naj se neplodne polemike opuste, naj se pušča vsacega mirno delati. Svoje sile hoče posvetiti delu.

Večina je navdušeno pritrdila Turati; no, nasprotniki niso mirovali. Artur Labriola je kritiziral postopanje socijalističnih poslancev in je obsopal reformistično strujo.

Njegova kritika je izzvala mej poslušalci tak odpor, da ni bilo čuti več besede. Hotel je še govoriti Claudio Treves, privrženec Turatijev, a sedaj so intransigentni socijalisti in anarhisti zagrali tak krik in ropot, da je moral vladni komisar razpustiti shod.

In razpor dobil je zopet novo hrano.

Politični pregled.

V Trstu, 27. avgusta 1903

Češka duhovščina in narodne borbe. Deželna zveza češke duhovščine je priredila predvčerajšnjim v Pragi zborovanje. Došli so izključno le niži svečeniki. V imenu izvrševalnega odbora mladočške stranke je došel deželni poslanec župnik Blohovic, ki je sporočil zborovalcem, da bo mladočška stranka najkrepkeje podpirala prizadevanje duhovščine, da se jej zboljša stanje v idealnem in materialnem pogledu. Kapelan Plohar je obžaloval, da je duhovščina brez prava in brez varstva. Češka duhovščina da vrši svojo narodno dolžnost kakor sleherni Čeh. Nje delovanje v nemškem ozemlju kaže to na izgovoren način. Žalostno je, da duhovščina ne napreduje z duhom časa, na čemer je kriva vzgoja v semeniščih.

Resolucija, v sprejeta soglasno, izjavlja, da se češka duhovščina čuti solidarno s češkim narodom ter podpira njega državno-pravna, narodna, kulturna in gospodarska stremjenja, posebno pa po jezikovno mešanih krajih. Ona hoče narodno in moderno šolo. Važna je tudi izjava, da duhovščina protestira proti narodnemu razdeljenju škofije. Da to izjavo prav umejemo, treba so spomniti, da Nemci zahtevajo tako deljenje in da so visoki cerkveni krogi kolikor toliko pripravljeni, da bi ustregli tej nemški zahtevi.

Narodu češkemu je častitati na takem nižem svečenstvu.

novati »Euterpe«. Vendar delo mu ni šlo iz rok. Govoril je, da je svetloba preostala in ves čas se je mesto da bi slikal, zrl je v jasno lice gospodine Marije, kakor bi iskal za Euterpe najprimernejšega izraza. Zrl je v njo tako uporno, da je gospodična Cervi pod uplivom njegovega pogleda vsa rudela, pa tudi on je čutil v svojih prsih čimdalje večji nemir.

Končno nekega jutra je spregovoril nepričakovano z nekim čudnim, spremenjenim glasom:

»Opazam eno reč, da gospe močno ljubiti Italijo....«

»Me in ded«, odvrnila je gospodična Cervi.

»Tudi jaz. Meni pol življenja mineva v Rimu in Florenciji. Ondi sedaj ni tako ostra svetloba in bilo bi mogoče slikati ves dan. Ali pa veste gospodična, na kaj jaz včasih mislim?«

Gospodična Marija povsila je glavo in odprla nekoliko usta, jela ga je pozorno gle-

Naši Nemci — kompromitirani! Maj najsrdečiji in najkonsekventnejši politiki v vrstah ogrske opozicije je posl. Polonyi. On je bil tudi eden vodilnih duhov na dogodkih, ki so doveli do sedanje hude krize na Ogrskem. Ta mož je te dni presenetil politični svet z razkritjem, ki skrajno kompromituje naše Nemce in nam kaže vso njihovo zavratnost. Pa tudi njihovo sebičnost.

Ista nemška ljudska stranka, ki se sedaj z ogorčenjem obrača proti Ogrski in hoče zasnovati akcijo proti zahtevam Košutovec, ista nemška ljudska stranka je bila leta 1899 stopila v dogovore z nezavisno stranko — torej nositeljico skrajnega madjarskega šovinizma — za to, da bi ti dve stranki sporazumno postopali!! Če pomislimo, da ravno neodvisna stranka priznava en sam, madjarski, politični narod na Ogrskem in da vsem drugim narodnostim, torej tudi dvema milijonoma ogrskih Nemcev, oddelja usodo političnih in narodnih helotov, potem nam je jasno, da je bila nemške ljudska stranka pripravljena žrtvovati tudi svoje soplemenjake, samo da bi imela od tega strankarsko korist. Da bi si s podporo najhujših Madjarov utrdila pozicijo v tej polovici, je bila pripravljena izvršiti akt izdajstva, felonije na interesih te polovice monarhije in na ogrskih Nemcih samih. Madjar Polonyi se je kar čudil taki nedeslednosti. Nemška ljudska stranka je po tem razkritju kompromitirana od pete gori do ušes. In kako se zvija, da bi izbrisala utis razkritja Madjara Polonyija! Tajiti dejstva ne morejo, pač pa se zvijajo, češ, da je poslanec Polonyi prereno smatral one konference, da niso imele nobene važnosti, da so bile le Höflichkeitkonferenzen (iz uljudnosti), da zaključki posl. Polonyi-a prihajajo iz nespornostmi, ker isti da ne umeje dobro avstrijskih političnih razmer itd. itd.

Ta pa je lepa: torej le tako za zabavo in le iz same gole uljudnosti do gospoda Barabasa in njegove družbe so se gospodje Drschatta in drugi — intimni prijatelji gospoda Koerberja pogajali s stranko, katere genij, pokoji Košut, je legel v grob s sovražtvom do monarhije in dinastije Habsburgov!!

Res v skrajno zadrego je moral nesrečni Polonyi spraviti nemško ljudsko stranko, kajti le v skrajni zadregi se more kdo tako nerodno braniti in pripovedovati take neverjetne, ker absurde reči. Celó nemški list »Zeit« ne pušča veljati teh izgovorov nasproti — kakor pravi — določnim in konkretnim napovedbam posl. Polonyi-a.

Taka je ta patentovana »staatsverhaltende Partei!« Taki so vsi, silno zavzeti za interes države, ali le dotlej, dokler se ta interes pokriva z njihovim lastnim interesom! Čim pa se ne pokriva, puščajo interes države na levi in se — pogajajo s sovražniki države.

dati, kar je delala vedno, ko je poslušala njegov glas.

»Ne vem, ali sem že omenil, da imam v Rimu na via Margutta delavnico in od tega časa, ko je postala tu svetloba preostala, vneto koprim po njej.... Evo, ko bi mi vsi tako odrinili tje kaj v Rim, to bi bilo izvrstno!... Na to bi odšli v Varšavo...«

»Za to nimamo sredstev«, odvrnila je z otožnim nasmehom gospodična Marija.

Toda on se ji je nakrat približal, prijel jo za roko ter jel govoriti, zroč ji z največjo nežnostjo v oči:

»Nahaja se sredstvo, draga gospodična, nahaja. Ali se ga, gospodična, ne morete domisliti?«

A ko je ona obleдела od sreče, jo je pritisknil on z obema rokama na svoje prsi ter dodal:

»Daj mi samo sebe in svoje!«

(Zvršetak.)

A to so intimni prijatelji gosp. Koerberja, to so tisti moške, ki sedanemu sistemu zaznamujejo pot postopanja nasproti življenjskim interesom nenemških narodov!

Volitev v zlatarskem okraju. Kakor smo že včeraj omenjali, stala sta si v izpraženem zlatarskem okraju nasproti dva opozicijska kandidata, Evgenij Kumiščić in baron Rukavina. Dodati nam je še, da vlada v tem okraju ni postavila svojega kandidata, a ko je neposredno pred volitvami nepričakovano odstopil tudi baron Rukavina, ostal je Evgenij Kumiščić jedini kandidat in je bil tudi izvoljen z vsemi 111 glasovi. (V tem okraju je 207 volilcev.)

Kumiščić je na tiskanih proglaših ter tudi ustmeno pred volitvami izjavil, da kandidira na temelju programa od l. 1894. Nadalje je izjavil, da je pripravljen položiti mandat, ako »čisti« ne sklenejo pristopiti k hrvatski stranki prava. Za danes se vzdržujemo vsake nadaljne opazke, ker hočemo počakati podrobnejših poročil.

Kriza na Ogrskem. Današnje vesti iz Budimpešte izražajo zopet mnenje, da bo rešitev krize zahtevala še precej časa. Stvarne težave da so tolike, da zahtevajo tako temeljitega razmišljanja, da za sedaj niti nimati na to, da bi se rešil osebni del krize, to je, da bi se še sedaj doklčil mož, ki stopi na čelo vlade.

Za počasnejše tempo v reševanju krize govori tudi dejstvo, da so poveljstva že dobila nalog, da se oni letnik rezervistov — letnik 1900 —, ki so imeli oditi sedaj na dopust, pridržijo pod orožjem. Nalog se glasi za — nedolohčen čas. Ta odredba velja za vse vojaške oddelke. Izvzete so edino le čete, potrjene v Bosni in Hercegovini. Te čete se ne prištevajo številu skupne vojske, iste niso bile asendirane in poklicane v službo na podlagi zakona o kontingentu novincev, vprejetega od državnega zbora, ampak na podlagi posebne odredbe vojnega ministerstva. Zato se morejo novinci Bosne in Hercegovine leta 1903, brez ozira na sklepe državnega zbora in na obstrukcijo v ogrskem parlamentu, pozvati v službo, oziroma stareji vojaki odpustiti na dopust.

Mi smo se bili včeraj izjavili proti stališču, na katero so se postavili češki radikali oziroma na narodne zahteve Madjarov v vojski, izlasti pa oziroma na zahtevani madjarški poveljstveni jezik v vojski. Naveli smo tudi svoje razloge. Glavna sta dva. Vojska na Ogrskem ni madjarska, ampak jo po večini sestavljajo nemadjarske narodnosti, za katere bi uveljavljanje madjarskega jezika v vsej organizaciji vojske pomenjalo mogočno sredstvo za madjarizovanje in torej nevarnost za raznarodovanje. A drugi razlog, da moramo že po načelu vzajemnosti nastopiti proti vsemu, kar bi se otežilo itak že skrajno težavni položaj narodnosti na Ogrskem. A to moramo tem bolj tudi iz praktičnega egoizma. Ako ne živimo le od danes do jutri, marveč mislimo na bodočnost, ki končno uredi našo usodo, bi rezali v resnici tudi v svoje lastno meso, ako ne bi se nejevoljno nejevolje protivili vsemu, kar more še bolj slabiti naše soplemenjake na Ogrskem in izzvati nevarnost, da isti obnemorejo prej, nego jim dogodki prinesejo rešitev v jamstvo bodočega obstanka.

Naše mnenje je, da mi moramo izlasti ob sedanjih dogodkih na Ogrskem slušati njihovo mnenje, ker oni morejo najbolje presojati, kaj jim more koristiti in kaj škoditi. Danes pa smo čitali v dunajskih novinah, da se vrše pogajanja med voditelji ogrskih narodnosti v namen, da podajo skupno izjavo proti uvedanju madjarskega poveljstvenega jezika in da hočejo to svoje mnenje približiti tudi cesarju samemu.

Naše prepričanje je, da bi bila s stališča bodočnosti slovanstva v monarhiji usodna pogreška, ako bi se postavljali v navskrižje s slovanskimi narodnostmi na Ogrskem.

Poleg finančnega ministra Lukacsa prihaja sedaj v kombinacijo tudi minister za poljedelstvo Daranyi, kakor tisti mož, ki utegne dobiti nalog za sestavo novega ministerstva. Na odločitev ob tem osebnem vprašanju pa bo treba — kakor že omenjeno — bržkone še čakati. Pojutranjim odpuščajem cesar iz Budimpešte na Dunaj in se povrne v ogrsko prestolnico baje še le okolo 10. septembra.

Dogodki na Balkanu. Bolgarski listi ostro obsojajo postopanje Grške, katero postopanje je nedostojno kulturnega in krštan

skega naroda in stokrat hujše od postopanja Turkov, kateri so pred par leti premagali Grke, a jih sedaj porablja za ovađuhe, za kar jih v bodoče bržkone plačajo z novimi batinami. Za rumunske pretaje se bolgarsko časopisje niti ne zmeni. Rumunija nima nikake pravice do Macedonije, ker je rumunsko naseljenje tam tako neznatno, da je niti Turčija ne vpošteva.

Bolgarski listi trdijo, da Rumunija v macedonski zadevi ne postopa v svojem, marveč v imenu Nemčije in Avstrije, katerima na korist bi hotela Rusiji preprečiti pot do Carigrada; valed tega se rumunska agitacija tiče Rusije in ne Bolgarije.

V nedeljo vršili so se po vseh večjih bolgarskih mestih veliki ljudski shodi, na katerih so govorniki pozivljali narod, naj tudi proti vladini volji pomaga Macedoncem s tem, da organizira nove ustaške čete in da jim pošilja orožja in denarja. Po vseh shodih so ojstro napadali kneza Ferdinanda, na čegar naslov so vsklikali »Doli z Nemcem, ven s katolikom!«

Bolgarski odposlanec v Petrogradu, dr. Stankov, odpeljal se je h knezu Ferdinandu, ki prebiva sedaj na svojem posestvu Puztamez v Ogrski.

Oficijozni krogi zatrjujejo, da bo dr. Stankov poročal knezu o položaju in mu svetoval, naj se povrne v Bolgarijo, kjer začne agitacija proti Koburžanu postajati že silno nevarna.

Te dni je med ruskim konzulom Mandelstamom in valijem v Bitolju došlo do ojstrega spora. Vali je namreč pozval Mandelstama, naj prisostvuje eksekuciji morilca Halima, a Mandelstam je to odklonil. V nadaljnjem razgovoru rekel je Mandelstam, da bi on ne čakal, kakor Rostkovski, da bi ga kak turški orožnik ubil, marveč da bi prej on sam ustrelil orožnika, o čemer je Mandelstam ostentativno pokazal valiju velik revolver. Med valijem in ruskim konzulom Mandelstamom so se valed tega spora pretrgali odnošaji.

Ustaši so izdali novo revolucionarno proklamacijo, ki se te dni razdaja po Macedoniji in Stari Srbiji. Ista se glasi: »Bratje kristijani! Petindvajset let je že minolo, odkar je Evropa zavkazala Turčiji, da mora priznati naša prava. Oglejte se okoli in videli boste le obup in bedo. Vaše hiše so v plamenih, vaši bratje so poklani, zaprti v ječah, ali pobegli; vaše žene so izročene zasramovanju turških tolpe, in morda jutri podležete tudi vi kakor žrtve turškega barbarizma. Kmeti! Razvili smo zastavo ustaje, na kateri je zapisano geslo: Svoboda ali smrt! Nadejamo se, da bo to zadnjikrat in ta naš poziv slednji. Mi zmagamo, in Evropa, če ni zgubila že zadnje sledi krščanskega čuta, ne dovoli, da se Balkan pokrije z jezeri krvi in da postane grob našega naroda. Sledite nam v tej zadnji uri v sveti boj, vaš obstanek je zagotovljen, naši bratje branili bodo vaše žene. Pridite: pričakujemo vas.«

Vesti iz Belegrada zatrjujejo, da je ta proklamacija dosegla svoj vseh in da v vilajetih Bitolj, Solun in Drinopolje cele trume kmetov prehajajo k ustašem, ki so dobro oboroženi, imajo mnogo denarja, dinamita in — kar je najvažnejše — tudi mnogo pogums.

Korespondenčnemu uradu poročajo iz Carigrada, da Turki ne bežijo iz Macedonije v Carigrad radi kakih grozovitosti ustašev, marveč radi vesti, raztrošenih po ustaših, da ni daleč do bolgarsko-turške vojne.

Tržaške vesti.

Naše šolsko vprašanje. Na shodu političnega društva »Elinost«, ki se je vršil minole nedelje v »Narodnem domu« pri sv. Ivanu, govoril je domačin, gospod Stanko Godina približno tako-le:

Častiti zborovalci in predragi rojaki! Oglasil sem se za besedo, da kakor svetoivanski domačin, dasiravno ne učen, a vendar zaveden Slovenec, spregovorim nekoliko besed o nameravani ustanovitvi italijanskih paralel na tukajšnji slovenski ljudski šoli. Tu pri mizah vidim nekatere gospode, ki so svinčnikom v roki pripravljeni, da si bodo beležili moj govor. Kar se tiče poročevalcev »Elinosti«, prepričan sem, da bodo vestno poročali, ne pa tako o onem gospodu, ki ima nalogo poročati o mojem govoru, in o vsem shodu sploh, cesarski vladi. Ti gospodje vladni zastopniki bržkone krivo poročajo na kompetentna mesta o naših shodih, ali pa na dotičnih mestih mečejo v koš eventualno re-

šnična poročila, ker sicer bi morala vlada nekoliko drugače postopati nasproti našemu narodu. Mnogo bi se dalo povedati na adresi cesarske vlade, ali, ako bi vse povedal, kar mi je na srečo, bi se mi gotovo prestriglo. Ne mora se nam pa zabraniti, da ne bi najodločnejše protestirali proti krivičnemu in nezaslišanemu postopanju magistrata in vlade nasproti nam. Dvajset let že zahtevamo slovensko šolo za tisoče slovenskih otrok v tržaškem mestu, a še sedaj je nimamo te šole. Pošilja se nas od Poncija do Pilata in oblastva se v tej zadevi uprav norca delajo iz naših upravičenih zahtev. Kakor v še večji zasmeh pa se hoče sedaj za štiri k sv. Ivanu privdrane Italijane ustanoviti italijanske paralelke na tukajšnji slovenski ljudski šoli. Se slovenskim denarjem ustanoviti se hoče nepotrebno laško šolo, dočim mi zastoj čakamo na prepotrebno slovensko šolo v mestu. Ali vlada ne uvideva tega? Ali ne le v mestu nimamo slovenske šole, marveč celo tukaj v izključno slovenskem kraju so pretesni prostori za veliko število šolske dece. Radi pomanjkanja prostora so namreč tukaj v eno šolsko sobo skupaj stlačeni trije razredi, in sicer četrti, peti in šesti, a mesto da bi se mislilo na pomnoženje šolskih sob za slovenske razrede, hoče se naš slovenski denar zapravljati za nepotrebne laške paralelke. Kje je tukaj pravica? (Burno odobravanje in ogorčeni vskliki: V Avstriji ni bilo nikdar pravice! itd.)

Če že na vsak način hočejo ustanoviti laške paralelke pri sv. Ivanu, ustanovi naj se prej slovenska šola v Trstu, ustanovi naj se prej slovenske paralelke na laški šoli v ulici Kandler, ker, ako se ne more zahtevati od štirih laških učencev pri sv. Ivanu, da bi pohajali v par minut oddaljeno šolo v ulici Kandler, se more še manje zahtevati od tisočev slovenskih otrok v mestu, naj bi pohajali v mnogo oddaljenejši okoliščinski šole.

Ako pa mi najodločnejše protestiramo proti ustanovitvi laških paralel pri sv. Ivanu, radi tega še nikakor nismo nasprotniki kulture, kar se nam hoče očitati od izvestnih strani. Mi nismo proti kulturi, nismo proti izobrazbi, ali ista mora biti jedrasto pristopna Slovencem, kakor Italijanom! Ne pa da se daja njim vse, nam pa nič.

Vlada odreja nam izobrazbo, ker nas hoče zatreči, ali mi se ne damo zatreči in kljub vsem njenim prizadevanjem hočemo se čim odločnejše in energičnejše upreti njenim nakanam. V tem našem boju pa moramo pred vsem imeti pred očmi naše šolsko vprašanje, ker narod brez izobrazbe tudi gospodarsko propada. Ne samo v dosegu javnih služeb, marveč v vsem javnem življenju nam je potrebna izobrazba, ako nočemo povsod zastajati za drugimi narodnostmi, ki imajo popolnoma urejeno in razvito vse svoje šolstvo. S tem, da nam odreja izobrazbo, hoče nas vlada narodno in gospodarsko uničiti, ali o tem svojem nastopanju naj ne pozabi, da če Balkan gori, če se Hrvatska vzbuja, tudi Slovenci ne bodo mirni.«

Kakor smo omenili že v poročilu o svetoivanskem shodu, so zborovalci govorniku na koreu gromovito ploskali in s tem pokazali, da jim je govoril iz srca; a ne le čutstvosovanja zborovalcev, zbranih na tem shodu, marveč čutstvosovanja vsega tržaškega Slovenstva je bil govornik tolmač, ko je vlado opozoril, da hodi po jako nevarnih potih.

Domačini in regnicoli. Od sv. Ivana nam pišejo: Članek, ki ste ga včeraj objavili pod naslovom »Novo delavsko društvo«, je jako važen ne samo za domačega, ampak tudi za tujega delavca.

Najprvo moram omeniti, da je v Trstu in v okolici na tisoče in tisoče delavcev domačinov. In ako povprašate vsacega posebe teh delavcev, kdo ima prvi pravico do dela v domačem kraju, slišali boste iz ust vsakega terga, da ima pravico do dela najprej domačin. Kakor naši delavci tukaj, tako bi vam povedali Italijani, Nemci in drugi v svojem kraju. To ve vsak razsoden človek, in ako bi se pripetilo n. pr. v Italiji, da bi domači delavci ob oglih postajali in stradali, bi delavci Italijani kar hitro tujce nagnali, vzlic vsej 2000 letni kulturi in vzlic vsej Ferrijevi socialni propagandi.

Tako je, gospoda!

Delavec.

Narobe je res. Pišejo nam: Dokler je v glavni veži mestnega magistrata kraljeval pokojni slovenski odpadnik Slama, smo se morali čisto pešati žnjim, da-si je bil kakor osebnost le prava malenkost.

Ko je odšel Slama v večnost, smo, ker poznamo magistratne gospodarje, bili gotovi, da zasede »velevažno« mesto, glavnega magistratnega vratarja zopet kaka odbrana kreatura!

Precej časa je poteklo, odkar je sednji vratar, bivši o. kr. redar in pozneje radičar, postal naslednikom famoznega slovonožreca Slame.

Ne vemo, je li sednji vratar dobil določne ukaze, vemo pa, da je pred kratkim rekel nekemu slovenskemu davkoplačevalcu:

»Kako čete kaj doseči, ko pljuvate v skledo, iz katere jeste!«

Slovenski mož je namreč napravil neko slovensko prošnjo in je — kako najivno — šel vprašat magistratnega vratarja za mnenje o vspehu te prošnje!

Mi smo našemu možu zagotovili, da se mu omenjena slovenska prošnja reši povoljno in to ponavljamo zopet danes. Magistratnemu vratarju pa poveljamo, da je on tisti, ki pljuva v skledo, iz katere jeste, ker žali one, kateri znašajo denar v magistratne blagajne, iz katerih zajema tudi gospod vratar!

Te dni je ta junak zopet nakuhal eno. Pretečeno nedeljo je neki naš delavec nesel na magistrat neko slovenski spisano prošnjo. Ker ni znal, kam se vlagajo prošnje, je poprosil magistratnega vratarja, da mu pove, kam ima vložiti dotično prošnjo.

Ko je pragospod vratar zapazil, da je prošnja slovenska, je rekel nositelju, naj nikar ne hodi na zapisnik, ker mu tam gotovo ne vprejmejo slovenske prošnje!

Bil je pa tudi tako dober, da je našemu možu svetoval, naj si da prošnjo prepisati na laški jezik, češ, tako mu jo magistrat povoljno reši, drugače pa ne!

Mi sporočamo velemožnemu gospodu vratarju in njega gospodarjem, da je tudi ta druga vloga že na svojem mestu in da bo tudi ta povoljno rešena, za kar bomo skrbeli mi!

Za danes bodi dovolj. Imamo pa še marsikaj napisati o tem najnovejšem slovonožreču in to iz prejšnjih časov! Kedor išče, ta najde!

Našim ribičem in njihovim prijateljem. Dejstvo, da v tem vodovju ni nobene nadzorstvene avtoritete nad ribiči, se nam mora zdeti vnebovpijoče tem bolj, ker je ribičev, ki so v svoji požrešnosti tako brezvestni, da z dinamitom uničujejo zarod. Kajti ta način škoduje še bolj, nego lov z mrežo »kočo«. Jaz mislim, ako imata Piran in Gradež takov nadzorstveni organ, bi ga moral imeti tudi Trst.

Domači ribiči, ki ne zagrašajo prestopkov na škodo ribiške obrti, se nikakor ne boje nadzornikov, marveč bi jim bili isti le v veliko dobroto. Takovi spretni, strokovno izveščani organi bi mogli koristiti ribičem z dobrimi nasveti, poukom, navajanjem k primernejemu in koristnejemu lovljenju, posebno pa z vspodbujanjem na strokovno organizacijo. Saj to ravno je velik nedostatek za naše domače tržaško ribištvo, da ni organizirano v namene samopomoči in medsebojnega varstva. Radi pomanjkanja vsake medsebojne organizacije se naši ribiči tudi ne morejo sporazumljati s sointeresi iz Istre in Dalmacije.

Na shodu, za kateri naj bi voditelji okoliških Slovencev poprijeli iniciativo, naj bi torej razpravljali, da-li so mreže kakor »tartana« »braganja« in »gripo« škodljive ali ne? Če se ribiči izjavijo, da so škodljive, naj bi zbor sklenil predložiti pomorski vladi te-le nasvete:

1.) v letu dobi od 1. aprila do 30. septembra naj se prepove ribarjenje s temi mrežami v daljavi ene milje od obrežja;

2.) ribarjenje s »kočo«, ki je najškodljivejša med vsemi mrežami, ki se s silo vetra vlačijo na dnu morja, naj se prepove na dve milji daljave;

3.) ustanovi naj se mesto ribarskega nadzornika s sedežem v Trstu za območje od Milj do Devina. Isti bi moral biti poleg strokovne usposobljenosti popolnoma vešč slovenskemu in italijanskemu jeziku, da bo mogel občeovati z ribiči obeh narodnosti.

V izvršenje teh sklepov naj bi na shodu izvolili deputacijo, sestoejočo iz nekoliko ribičev tržaške okolice in enega ali dveh okoliških poslancev. Najprimerneje bi bilo, da bi bili člani deputacije iz IV. in VI. okoliščanskega okraja, kjer je največ domačih ribičev. Povabili naj bi tudi občini nabrežinsko in devinsko, ki pripadati tržaškemu pomorskemu kapitanatu, naj tudi oni dopošljati po enega zastopnika-ribiča v rečeno

MATTORELL
GISSHÜBLER
narrow
collapsible blades

Steklarska dela in Električno napeljavo

oddaje

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

pri svoji novi stavbi Piazza Caserma št. 2 v Trstu.
Ponudniki naj se radi pojasnijo in podatkov zglasijo pisмено ali u tmeu najdalje do 10. s. ptembra 1903.
pri stavbinskem vodstvu, ali pa v uradu „Tržaške posojilnice in hranilnice“.

Jaz Ana Csillag

se svojimi 185 centimetrov dolgimi Loreley lasi i dobila sem jih vsled 14-mesečne uporabe svoje samoiznajdene pomade. To so najslavitejšie avtoritete priznale za jedino sredstvo, ki ne povzroča izpadanja las, povspesuje rast istih, poživlja lasnik povspesuje pri gospodih polno močno rast brk ter daje že po kratki uporabi lasem na glavi kakor tudi brkam naraven lesk ter polnost in ohrani te pred zgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Cena lončka 1 gld., 2 gld., 3 gld., 5 gld.,
Pošiljam po pošti vsak dan, ako se znesek naprej pošlje ali pa poštanim povzetjem povsem svetu iz tovarne kamor naj se pošilja vsa naročila.

ANA CSILLAG

DUNAJ I., Graben št. 14
BERLIN, Friedrichsgasse št. 56.

Blag. gospa. Ana Csillag!

Prosim pošljite en lonček Vaše izvrstne pomade, na naslov eksel. gospe grofice Kilmanssegg, namestn. soproge na Dunaju, Herengasse 6, III nadst., koje z dobrim uspehom uporablja za negovanje lasij.

Spoštovanjem
Komorna dama Nj. eksel. Irma Pletzl.

Gospa Ana Csillag!

Pošljite mi zopet 2 lončka Vaše dobre pomade.
Gospa. gener. konzula Gutman Berhardstr. 1

Mad. Ana Csillag!

Uljudno prosim pošljite mi po povzetju 1 lonček Vaše izvrstne pomade za raščo lasij
Spoštovanjem
Emilija Radunsky
kom. dama pri Nj. zviš. gospej princezinji Hoenlohe, Châteaun de Roncy.

Gospa Ana Csillag!

Prosim pošljite po povzetju 2 lončka Vaše pomade za raščo lasij. Jaz sem razočarana o dobrem in hitrem uspehu. Moji lasje so čudovito v kratkem času zrastle in se povsod kaže nova raščo vled česar mi je v prijetno dolžnost Vašo pomado povsod priporočati.
Spoštovanjem
Grofica E. W. Zedwitz
Unt. Neuburg b. Asch (Česko).

Gospa Ana Csillag!

Prosim pošljite mi vnovič še en lonček Vaše izvrstne pomade za lasi.
Princezinja Carolath, (Cöthen. Ahn.)

Anton Sancin pok. Frana

TRST. — Ulica Barriera vecchia št. 11. — TRST.

Priporočam velik izbor:

sraje belih ali barvanih za moške, ovratnikov, zapestnic, kravat zadnje novosti, perkalja, satina, najlepšega in izbranega cefirja ter razno perilo. Vezanine in moderci. Snovij iz priste volne in v vseh barvah za obleke za gospe. Blago za delavske hlače in Jako znižane cene! izdelki za delavce. Jako znižane cene!

Sprejmejo se dobri zidarji.

Ponudbe naj se pošiljajo na naslov:
Filip Supančič, Ljubljana, Rimska
cesta številka 20.

ZALOGA USNJA M. Madriz

Piazza Nuova 1 uhod ul. S. Caterina
TRST.

Velika zaloga vsakovrstnega usnja
najboljših tu in inozemskih tovarn.
Tovarna nadplavov ter vseh pred-
metov te stroke.

Ugodne cene.

Mnogo denarja!

do 1000 kron na mesec zamo-
relo častno zas užiti osebe vsa-
kega stanu, (tudi kot postran-
ski zas užiti).
Natančneje pod „Reel 107“
na Annoncen-Abtheilung des
MERCUR, Stuttgart, Bergstr.

Tovarna za cementne plošče ANDREJ STOLFA

Trst. - ulica dell'Industria št. 1. - Trst.

Cementne plošče umeđene od 25 in 33
cm, šestvoglne plošče od 20 in 25 cm
po K 2.— □ m.

Plošče v risanjih po dogovoru. — Se ne
boji nikake konkurence bodisi glede cene ali
kakovosti blaga.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Uprava dvorca (vile) »Pompejana«
na Katinari posojuje na zahtevo proti
mali dnevni odškodnini svoje tri polje-
delske stroje (t. j. mlatilnico, čistilnico
in trijer) za mlatenje in čiščenje pše-
nice, ječmena, rži, ovsa, ajde itd.

Več se izve pri upravi zgoraj ome-
njene vile.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Na milijone dam

rabi „Feeolin“. Vprašajte Vašega zdravnika, ako je
„Feeolin“ najboljši kozmetik za kožo, lasi in zobe. Naj-
grši obraz in najostudnejše roke zadobe takoj aristo-
kratično finost in obliko z rabo „Feeolina“. „Feeolin“
je angleško milo sestavljeno iz 42 zlatnih in svežih
zelišč. Jamčimo, da se s porabo „Feeolina“ popolnoma
odpravijo gube na obrazu, kožni črvi, ogorenja, rudi-
čice na nosu itd. „Feeolin“ je najboljšie sredstvo za
očiščenje in vzdrževanje in olepšanje lasi, zabranjenje
iste proti odpadanju, plešami in boleznim v glavi
„Feeolin“ je tudi najnaravnejše in najboljšie sredstvo
čiščenje vzdrževanje in olepšanje lasij, zabranjenje
iste proti odpadanju, plešami in boleznim v glavi.
„Feeolin“ je tudi najnaravnejše in najboljšie sredstvo za
za čiščenje zob. Kdor redno rabi „Feeolin“ mesto
mila, ostane mlad in lep. Vrne se takoj denar, ak-
bi „Feeolin“ ne imel popolnega uspeha. Cena komada
1 K 3 komadi 250 K, 6 komadov 4 K 12 komadov
7 K. Poštnina za 1 komad 20 st. od 3 nadalje 60 st.
Povzetje 60 st. več. Glavna zaloga M. Feith, Dunaj,
VII., Mariahilferstrasse 38.

Zaloga v Trstu: L. Nagelschmid, zaloga in
prodaja na drobno ul. S. Sebastiano 1., Ivan An-
geli, ulica Canale 5, Ett. Zernitz ul. Stadton 2,
Jos. Zigon ul. Caserma 8, Agenzia Zullin, Corso 21,
Ivan Cilia, ul. S. Sebastiano, M. Maichin, A.
Perfita ul. Geppa 14 II.
Na Reki: Braća Pavačić, mirodilnica.

Prodaja manifakturnega blaga SALARINI

v ulici Ponte della Fabbra št. 2.
in podružnica

„Alla città di Sondra“

ulica Poste nuove št. 3. (Brunerjeva hiša)

Izgotovljene obleke za moške, dečke in otroke.
Moške obleke od 6.50 do 24 gld.; za dečke od 4 do
12 gld. Jopiči i: snovij od 3 do 8 gld. Hlače iz
snovij od 2—4 gld. ravno take iz najfinejše volne
od 4.50 do 8 gld. Velik izbor finih površnikov v
barvah od 8 do 24 gld. Vornene obleke za otroke
od 3—12 let od 2.50 do 9 gld.; isti iz platna od 1
do 5 gld. Haveloki (Loden) za moške, dečke in
otroke po zelo zmernih cenah Hlače od moleškina
za delavce (iz lastne predilnice v Korminu). Močne
srajce lastnega izdelka po 1.20 gld. Zaloga jopičev
Orleans, platna, črnega in barvanega satena za pi-
sarniško osobe.

Bogat izbor snovij za moške obleke toli na meter
koli za naročbe po meri, koje se izvrše v slučaju
potrebe v 24 urah.

Urar F. Pertot Trst ulica delle
Poste 1, vogal ul.
Carintia. Prodaja srebrne ure od 3 gld. na-
prej, zlate ure od 8 gld. naprej. Izbor sten-
skih ur, registratorjev i. t. d. Popravlja vsako-
vrstne ure po jako zmerni ceni.

30 malih stanovanj z eno sobo in
2 sobami in eno
kukinjo se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia
v hišah Stolfa. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I.
na str. od 1—2 in 5—7 pop.

Zelje kislo v sodih po 50 in 100
klg. razpošilja po naj-
nižji ceni ANDREJ
JEBACIN, Stepanja-
vas pri Ljubljani. Za dobro blago se jamči.

Gulielmo Brod & C.

poznana trrdka s

POHIŠTVOM

najelegantnejše vrste

ZAJAMČENE KAKOVOSTI

po najnižjih cenah

Via S. Giovanni št. 14

TRST vogal Piazza S. Giovanni.
KATALOGI BREZPLAČNO IN GRATIS

„Ženitev“

Premožen posestnik v bližini Trsta, sta-
nuječ v Trstu, v najlepši dobi, 36 let star,
lepe p. stave, priljubne zunanjosti in izbor-
nega značaja. Želi tem modernim potom se
seznaniti radi pomanjkanja znanja neznega
spila, z inteligentno gospodično ali vdovo
brez otrok, s primerno doto, v starosti od 18
do 30 let, ter bi se želel takoj poročiti. Le
resne ponudbe že mogoče s fotografijo naj
se blagovolijo doposlati pod šifro

„Srečna Bodočnost 1903“

pošte restanta Trst centrala,

do 5. septembra t. l. Za strogo molčečnost
se jamči. Priporočeno na pošti, da se n. iz-
rožijo pisma v drugi roke, kakor samo pod
pogojnimi izkazom. Odgovor po priet ku
tega roka.

Alojzij Svagel

TRST - Ul. Farneto 8. - TRST

priporoča svojo zalogo jestvin, kolo-
nialij, vsakovrstnega olja, najfinejše
testenine po jako nizkik cenah, na-
dajle moko, žito, kavo, sladkon.

Razpošilja blago tudi na deželo
bodiši na drobno ali debelo.

Cenike na zahtevo franko.

Pavel Gastwirth

Trst, ulica Madonnina 3.

Zaloga pohištva, popolnih sob.

Dunaj—Trst.

Železno pohištvo, zrcala iz Belgje. —
Podobe v izboru in tapetarija. — Ure, ši-
valni stroji za dom in obrt po najugodnejših
cenah.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital

K 1,000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih
obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promete izdaja k vsakemu izrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale
kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni
izgubi

Na Reki: Braća Pavačić, mirodilnica.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim
obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do
dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.